

Uwagi o przestrzeganiu praw dzieci niepełnosprawnych

Rzecznik Praw Dziecka Marek Michalak w czasie swojej kadencji wystosował szereg uwag dotyczących przestrzegania praw dzieci niepełnosprawnych w Polsce. Część z nich pozostawała aktualna w kolejnych latach urzędowania.

Liczba adopcji dzieci niepełnosprawnych (uwagi zgłaszane w latach 2008-2011)

Niewiele dzieci niepełnosprawnych znajduje nowe rodziny. Konieczne jest wdrożenie programów zwiększających zainteresowanie dziećmi niepełnosprawnymi, które oczekują na adopcję, oraz ułatwienia finansowe dla rodziców adoptujących.

Skuteczny dostęp dzieci niepełnosprawnych do placówek oświatowych (uwagi zgłaszane w latach 2008-2010)

Szkoły z reguły nie są przygotowane na przyjęcie dziecka z niepełnosprawnością. Rodzicom często sugeruje się organizację dla ich dziecka indywidualnego nauczania, co powoduje jeszcze głębszą marginalizację społeczną.

Problemy występują też przy interpretacji przepisów dotyczących dowozu dzieci z niepełnosprawnością do przedszkoli i szkół. Gminy często obciążają ich dowozem rodziców, zwracając jedynie koszty biletów komunikacji publicznej. Niektórzy wójtowie/burmistrzowie/prezydenci odmawiają zawierania z rodzicami umów cywilnoprawnych o zwrocie kosztów transportu dziecka z niepełnosprawnością do placówek lub proponują zawieranie ich na warunkach niemożliwych do zaakceptowania. W niektórych gminach transport dzieci niepełnosprawnych odbywa się pojazdami, które nie posiadają odpowiedniego wyposażenia (np. pasy, podest). Wskazane jest też zapewnienie transportu dzieciom poniżej 6. roku życia, korzystającym z różnych form wspomaganie rozwoju.

Problematyczna jest też kwestia asystenta osoby z niepełnosprawnością – jego usytuowanie w ustawie o pomocy społecznej nastrocza w praktyce wiele trudności zarówno dyrektorom szkół, jak i rodzicom dzieci z niepełnosprawnością. Samo wskazanie w orzeczeniu o niepełnosprawności potrzeby współuczestnictwa osoby dorosłej w procesie edukacji ze względu na ograniczenia w wykonywaniu czynności życiowych i aktywności społecznej nie gwarantuje zatrudnienia asystenta. Brak w tej mierze zrozumienia problemu zarówno przez dyrektorów szkół, jak i przedstawicieli samorządów, a przede wszystkim brakuje kandydatów na asystentów.

Liczba skarg składanych do Rzecznika na niedostosowanie placówek do potrzeb dzieci z niepełnosprawnością stopniowo maleje, dlatego można uznać, iż sytuacja się poprawiła, a szkoły zaczęły lepiej dostrzegać potrzeby tych dzieci.

Organizacja dowożenia dzieci z niepełnosprawnością (uwaga zgłaszana w roku 2011)

Niejednolita interpretacja przepisów art. 17 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, dotyczących zapewnienia uczniom z niepełnosprawnością bezpłatnego transportu

i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej, powoduje, że gminy odmawiają organizacji dowożenia do ośrodków lub szkół umożliwiających realizację zaleceń wskazanych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Gminy uzasadniają, że w trosce o właściwe gospodarowanie finansami mogą zorganizować dowóz lub pokryć jego koszty jedynie do najbliższej szkoły.

Upowszechnienie dostępu do dóbr kultury dla dzieci niewidomych i niesłyszących (uwagi zgłaszane w latach 2008-2011)

Postulat ten związany jest ze znikomą ilością dostępnych w publicznej sferze medialnej, bibliotekach, muzeach i innych placówkach kulturalnych programów dla dzieci, które posługują się językiem migowym lub alfabetem Braille'a. Szczególnie widoczny jest brak oferty ze strony mediów publicznych, programów telewizyjnych i portali internetowych, w tym edukacyjnych, wychowawczych i rozrywkowych, przeznaczonych dla dzieci niepełnosprawnych.

Dostęp dzieci z niepełnosprawnością do wypoczynku (uwagi zgłaszane w latach 2010-2011)

Udział dzieci z niepełnosprawnością w różnych formach wypoczynku jest zbyt mały. W wypoczynku zorganizowanym w miejscu zamieszkania dzieci z niepełnosprawnością stanowiły zaledwie 2,4% wszystkich uczestników, zaś poza miejscem zamieszkania – tylko 0,5% (dane na podstawie przeprowadzonych kontroli wybranych form wypoczynku).

Ponadto stwierdzono, że tylko 11 z 71 skontrolowanych zorganizowanych wypoczynków poza miejscem zamieszkania odbyło się w obiektach dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnością ruchową.

Problem barier architektonicznych (uwaga zgłaszana w roku 2011)

W przestrzeni publicznej nadal występują bariery architektoniczne, które utrudniają bądź uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie dzieci z niepełnosprawnością.